

EXPOSITIO TEXTUS.

AD quod dici potest, quod multiplex defectus carnis, & praecipue pollutio quaedam quam ex fervore coitus parentum, & concupiscentia libidinosa contrahit caro dum concipitur, causa est originalis peccati. Sciendum quod Mrgister hos solvit negando utramque partem, scilicet quod illa infectio non est culpa, nec poena, sed defectus quidam: & dicitur de fervore coitus parentum causari, non sicut ex per se causa, sed sicut ex signo causae.

Quae feiditas major esse videtur in carne concupiscentia

DISTINCTIO XXXII.

Quomodo originale peccatum dimittatur in baptismo, cum postea sit illa concupiscentia quae dicitur originale peccatum.

Quoniam supra dictum est, originale peccatum esse vitium concupiscentiae, assignatumque est quomodo a parentibus trahatur, & originale dicatur; superest investigare, quomodo in baptismo dimittatur, cum etiam post baptismum remaneat concupiscentia quae ante fuerat. Unde videtur vel peccatum originale non esse concupiscentiam, vel non remitti in baptismo. Manet quippe, ut ait Augustinus, Lib. I. de nupt. & concup. cap. xxi. & xxv. in corpore mortis hujus carnalis concupiscentia, cuius vitiosis desideriis non obedire praecipimur: quae tamen concupiscentia quotidie minuitur in proficientibus, & continentibus. Sed licet remaneat concupiscentia post baptismum, non tamen nominatur, & regnat sicut ante; immo per gratiam baptismi mitigatur, & minuitur, ut post dominari non valeat, nisi quis reddat vires hosti, eundo post concupiscentias: nec post baptismum remanet ad reatum, quia non imputatur in peccatum, sed tantum poena peccati est; ante baptismum vero poena est, & culpa.

Quod originale peccatum duobus modis dimittitur, scilicet extenuatione sui, & solutione reatus.

Duplici ergo ratione peccatum originale dicitur dimitti in baptismo: quia per gratiam baptismi vitium concupiscentiae debilitatur, atque extenuatur; ita ut jam non regnet, nisi consensu reddantur ei vires, quia & reatus ipsius solvitur. Unde Augustinus in Lib. I. de Baptismo parvulorum, cap. xxxix. Gratia per baptismum id agit ut vetus homo crucifigatur, & corpus peccati destruat: non ita ut in ipsa vivente carne concupiscentia respersa, & innata repente absumatur, & non sit; sed ne obsit mortuo, quae inerat nato. Nam si post baptismum vixerit in carne, habet concupiscentiam cum qua pugnet, eamque adjuvante Deo superet; si tamen non in vacuum gratiam ejus suscipit. Non (1) itaque hoc praestatur in baptismo, nisi forte miraculo ineffabili Creatoris, ut lex peccati quae est in membris, prorsus extingatur, & non sit; sed ut quidquid mali ab homine factum, dictum, cogitatumque est, totum aboleatur, ac velut factum non fuerit, habeatur; ipsa vero concupiscentia soluto reatus vinculo, quo per illam diabolus animam retinebat, & a suo Creatore separabat, maneat in certamine. Ecce hic aperte ostendit concupiscentiam ea ratione dimitti in baptismo, non quia non remanet post baptismum, sed quia reatus in baptismo aboletur. Deinde idem ipse ostendit, eo modo etiam dimitti, quia baptismi gratia concupiscentia ipsa mitigatur, & minuitur, (2) in eodem Lib. dicens: Lex carnis, quam Apostolus appellat peccatum, cum ait, Rom. vi. 12. non regnet peccatum in vestro mortali corpore: non sic manet in membris eorum qui ex aqua, & Spiritu renati sunt, tamquam non sit eis facta remissio, ubi omnino plena fit remissio peccatorum; sed manet in venustate carnis, tamquam superatum, & peremptum, nisi illi cito consensu quodammodo reviviscat, & in regnum proprium, dominationemque revocetur. Hic aperte insinuat, in baptismo concupiscentiam debilitari: ex quo & dicitur dimitti, non solum ideo quia reatus ibi absolvitur: quem remissionis modum aliis etiam pluribus testimoniis Scriptura edocet. Ait enim Augustinus contra Julianum, Lib. II. cap. 1. Lex quae in (2) membris est, vitium carnis est, quod ex poena peccati, & ex traduce mortis provenit. Sed lex ista quae est in membris, remissa est in regeneratione spirituali, & manet in carne mortali. Remissa est, quia reatus solutus est sacramento, quo renascuntur fideles; manet autem quia operatur desideria, contra quae dimicant & fideles. Idem (b) in sermone quodam de concupiscentia carnis, & Lib. I. contra duas Epist. Pelag. Per gratiam baptismatis, & lavacrum regenerationis solutus est & ipse concupiscentiae reatus, cum quo eras natus, & quidquid antea consensisti male concupiscentiae, sive cogitatione, sive loquutione, sive actione. Idem in Lib. de nupt. & concup. Lib.

(1) Al. vivitque. (2) Al. in tenebris.

Ex Edit. P. NICOL. (a) Lib. II. cap. xxvii. (b) An non de verbis Apost. serm. vi. super illud: Non quod volo bonum, hoc ago? Ubi paullo alius verbis cap. ix. Quidquid concupiscentia carnis egit in nobis praeteritorum peccatorum sive in factis, sive in dictis, sive in cogitationibus, totum delictum est sacro baptismate. Omnia debita una solvit indulgentia. Nec aliquid occurrit expressius, ut nec aliquid de concupiscentia carnis inscriptus sermo.

Lib. I. cap. xxiv. Concupiscentia carnis licet in regeneratis jam non debeat in peccatum, quae cumque tamen proles nascitur, obligata est originali peccato. Item: Dimittitur concupiscentia carnis in baptismo, non ut non sit, sed ut non imputetur in peccatum: hoc est enim non habere peccatum, & non esse reum peccati. Quo modo ergo alia peccata praeterunt actu, & remanent reatu, ut homicidium, & similia; ita e converso fieri potest ut concupiscentia praeterat reatu, & remaneat actu. Ex praedictis evidenter monstratur, quomodo peccatum originale in baptismo remittatur.

De feiditate quam caro ex libidine coitus contrahit, utrum in baptismo diluatur.

Solet autem hic quæri, utrum & ipsa caro in baptismo ab illa feiditate purgetur quam in conceptione ex concupiscentia libidinosa contrahit. Quibusdam videtur quod sicut anima a reatu purificatur, ita & caro ab illa pollutione purgatur: ut sicut duobus completur ministerium baptismi, scilicet aqua, & Spiritu; ita hi duo purgantur, anima scilicet a reatu, & caro ab illa contagione: quod quidem probabile est. Alii vero putant tantum animam ibi mundari, carnem vero non ab illa feiditate purgari. Si vero remanet illa feiditas usque ad procreationem filiorum, quae fit in concupiscentia carnis, videtur natura carnis magis ac magis corrumpi; & magis videtur corrupta caro proles quam parentis: quia de carne pollutionem quam habuit a conceptu retinente trahitur polluta, & in concupiscentia concipitur: unde & polluitur; & ita ex duplici causa contaminatur. Unde & major videtur pollutio carnis in prole quam fuerit in parente. Ad quod illi dicunt, quia licet caro proles ex carne feida seminetur, & in concupiscentia seminis concipiat; non tamen feiditatem majorem trahit quam caro, unde seminatur, habuit. Quamvis etiam si feidior, atque immundior sit caro proles, & ideo magis corrupta quam caro parentis; non tamen, ut ajunt, in praedictum veniat; quia nec absurdum esse dicunt, si carnis natura magis in posterioribus corrupta trahatur, neque ex ipsa magis corrupta anima magis inficitur.

Ex quo auctore sit illa concupiscentia, Deo, vel alio.

Praeterea quæri solet, utrum concupiscentia quae post baptismum remanet, & tantum poenalis est, ante baptismum vero poena erat, & culpa, ex Deo auctore sit, vel ex alio. Ad quod breviter respondentes dicimus, quia, in quantum poena est, Deum habet auctorem; in quantum vero culpa est, diabolum, sive hominem habet auctorem.

Qua justitia anima munda ex creatione illud peccatum imputetur, cum non possit vitare.

Solet etiam quæri, qua justitia teneatur illo peccato anima innocens a Deo creata, cum non sit in potestate sua illud vitare. Non enim per liberum arbitrium illud committitur: quia non prius est anima quam illi peccato est obnoxia. Ad hoc quidam dicunt, ideo illam animam ream esse illius peccati, licet munda a Deo sit creata: quia cum infunditur corpori condelectatur carni, ex quo peccatum contrahit. Quod si esset, jam non originale, sed actuale diceretur. Potius ergo ideo recte potest dici illi imputari, anima illud peccatum, quod ex corruptione corporis inevitabiliter trahit: quia, ut ait Augustinus de Civit. Dei, Lib. XIV. cap. xlii. non fuit corporis corruptio quae aggravat animam, causa primi peccati, sed poena; nec caro corruptibilis animam peccatricem fecit, sed peccatrix anima carnem corruptibilem fecit.

Utum illud peccatum sit voluntarium, vel necessarium.

Illud etiam non immerito quæri potest, utrum peccatum originale debeat dici voluntarium, vel necessarium. Et necessarium potest dici, quia vitari non potest: unde Propheta, Psalm. xxiv. 17. De necessitatibus meis erue me: & voluntarium non incongrue appellatur, quia ex voluntate primi hominis processit, (4) ut Augustinus in I. Lib. Rertractat. cap. xlii. ostendit, dicens: Illud quod in parvulis dicitur originale peccatum, cum adhuc non utantur libero arbitrio voluntatis, non absurde vocatur voluntarium: quia ex prima hominis mala voluntate contractum, factum est quodammodo hereditarium.

Quare Deus animam corpori conjunxit, sciens eam inde maculari, & ideo damnari.

Si vero quæritur, cur Deus, qui fecit animam ipsam sine macula, & scit eam ex corporis conjunctione maculam peccati contrahere, & aliquando ante baptismum seungi ab ipso corpore, & sic damnari, eam corpori conjungit: respondemus, ex altitudine judiciorum Dei id provenire, nec iniuste hoc a Deo fieri. Ipse enim non incongrue humanae conditionis modum quem a principio instituit, licet peccata hominum intercesserint, sine mutatione continue servat, corpora de materia a principio sine vitio facta fingens, animasque de nihilo creans, eorumque conjunctione hominem perficiens. Cum igitur utraque hominis natura a Deo sine vitio sit instituta, licet a se peccato sit vitata; non ideo immutabilis Deus humanae conditionis primariam legem mutare debuit, sive ab hominum multiplicatione desistere.

An anima sit talis qualis a Deo creatur.

Hic a quibusdam quæri solet, utrum anima talis sit ante baptismum qualis a Deo creatur. Quod non esse probare conantur hoc modo. Anima in corpore creatur, in cuius conjunctione peccato maculatur. Quam cito igitur est, peccatum habet; nec prius fuit quam peccatum habuerit. Non est igitur talis qualis

(3) Al. deest seminis. (4) Al. unde.

Deo creatur: creatur enim a Deo innocens, & sine vitio; & nunquam talis est. Ad quod dici potest, quia non omnino talis est qualem eam Deus fecit. Deus enim eam bonam fecit, & bonitatem ei sine corruptione indidit: & dicitur illa naturalis bonitas quam in creatione a conditore suscepit: quam bonitatem per peccatum penitus non amisit, sed vitiatam habuit: quam Deus tamen sine vitio fecit. Si enim res bona non esset anima, in ea malum esse nequiret, cum non possit malum esse nisi in bono, ut post dicitur. Non igitur omnino talis est anima qualis est a Deo creata; sicut quis pollutas habens manus, non tale habuit pomum quale ego dedi mundis manibus: ego enim dedi mundum.

An anima ex creatione sint aequales in donis naturalibus.

Illud quoque non incongrue queri solet, utrum omnes animae ex creatione aequales sint, an aliae aliis excellentiores. Pluribus non irrationabiliter videtur quod ex ipsa creatione aliae aliis excellentior, ut in essentia, alia aliis sit subtilior, & ad intelligendum, memorandūque habilior, utpote acutiori ingenio, & perspicaciori intellectu praedita. Quod non improbabiler dicitur, cum in Angelis ita fuisse constat. Et licet naturalibus donis aliae pra aliis polleant, tamen ante baptismum a corpore discedentes, pariter poenam, & post baptismum statim aequalem coronam sortiuntur; quia ingenii acumen, vel tarditas, praemium, vel poenam in futuro non collocat.

DIVISIO TEXTUS.

Postquam ostendit qualiter originale peccatum trahatur a parentibus, hic ostendit qualiter per baptismum dimittatur: & dividitur in partes duas. In prima ostendit, secundum quid originale in baptismo tollatur, & secundum quid maneat; in secunda inquiri, quae sit causa illius concupiscentiae quae per baptismum non tollitur, sed post baptismum manet, ibi: Praeterea solet queri, utrum concupiscentia quae post baptismum remanet... ex Deo auctore sit, vel ex alio. Prima dividitur in duas. In prima ostendit quomodo per baptismum originale remittatur quantum ad animam; in secunda inquiri, utrum etiam purgetur homo a feccitate carnis, ibi: Solet queri, utrum ipsa caro in baptismo ab illa feccitate purgetur quam in conceptione ex concupiscentia libidinosa contraxit. Prima dividitur in tres. In prima movet dubitationem. In secunda ponit solutionem, ostendens quod duobus modis originale dicitur, ibi: Sed licet remanet concupiscentia post baptismum, non tamen dominatur, & regnat sicut ante. In tertia modos magis explicat, & auctoritatibus confirmat, ibi: (5) Duplex ergo ratio peccatum originale dicitur dimitti in baptismo. Et primo ostendit quod originale peccatum per baptismum solvi dicitur, in quantum reatus ejus tollitur; secundo quod solvi dicitur, in quantum concupiscentia ipsa mitigatur, ibi: Deinde idem ipse ostendit, eo modo etiam dimitti in baptismo, quia baptismi gratia concupiscentia ipsa mitigatur.

Praeterea solet queri, utrum concupiscentia quae post baptismum remanet... ex Deo auctore sit, vel ex alio. Hic inquiri, utrum concupiscentiae remanentis post baptismum Deus sit causa, & concupiscentia illa simul cum reatu, & infectione maculae trahatur: ideo circa hoc tria facit. Primo inquiri, utrum illius concupiscentiae Deus sit auctor. Secundo inquiri, utrum divinae justitiae hoc conveniens sit ut pro peccato parentis, natus reatum poenae incurrat, ibi: Solet etiam queri, quae justitia teneatur illo peccato anima innocens a Deo creata. Tertio inquiri, quomodo divinam sapientiam deceat ut ejus opus, scilicet anima, statim in sua creatione inficiatur, ibi: Si vero queritur etc. Circa secundum duo facit. Primo determinat principalem questionem: & quia reatus sequitur voluntarium in peccato, sine quo nullus ad poenam obligatur, ideo secundo ostendit quomodo originale peccatum necessarium, & voluntarium dici possit, ibi: Illud etiam non immerito queri potest.

ARTICULUS I.

Utrum peccatum originale tollatur per baptismum.

I. P. quast. lxxix. art. 1. & IV. dist. xv. quast. 11. art. 1. & quodl. xlii. art. 15.

1. AD primum sic proceditur. Videtur quod per baptismum originalis culpa non tollatur. Privatio enim non tollitur, nisi habitus oppositus restituatur. Sed originalis justitia, cujus privatio est originale peccatum, per baptismum non restituatur, cum non remaneat debitus ordo inferiorum virium ad rationem. Ergo nec originale peccatum per baptismum tollitur. Praeterea, in baptismo est duplex res: una quae est res, & signum, scilicet character; & alia quae est res tantum, scilicet gratia. Si ergo baptismus peccatum originale delet, aut hoc erit virtute characteris quem imprimit, aut virtute gratiae quam confert. Si virtute characteris, cum igitur characterem consequantur etiam fidei, accedentes, sequeretur quod eis etiam originalis culpa dimitteretur; & sic aliquis in mortali existens peccato, a culpa aliqua purgaretur:

(5) Al. Multiplici vero ratione etc.

tit: quod est inconveniens. Si autem virtute gratiae, gratia autem post baptismum frequenter per peccatum mortale amittitur; ergo oportet quod originale per quodlibet sequens mortale rediret. Sed peccatum originale non nisi per baptismum potest purgari. Ergo oportet quod quodcumque aliquis de peccato mortali poenitentiam agit, simul etiam contra peccatum originale baptizaretur.

3. Praeterea. Sicut se habet actus in peccato actuali ut materialiter deformitati substans; ita etiam concupiscentia in originali, ut supra dictum est. Sed non potest esse quod deformitas peccati tollatur manente actu peccati: quia tales actus sunt qui bene fieri non possunt. Ergo & manente tali concupiscentia; non potest originalis culpa deleri.

4. Si dicatur, quod (1) non manet intensa, sed diminuitur; contra. Magis, & minus non diversificant speciem. Sed poena, & culpa nominant diversas species mali. Ergo non potest esse ut intensa concupiscentia sit culpa, & remissa sit tantum poena.

5. Si dicatur, quod non solvitur nisi quantum ad reatum; contra. Reatus consequitur deformitatem culpae: quia ad hoc poena infligitur, ut culpae deformitas ordinetur per poenam, quae in se deordinata est. Si ergo originale peccatum quantum ad deformitatem maculae non tollitur, videtur quod nec etiam quantum ad reatum solvi possit.

6. Praeterea. Quales sunt habitus, tales actus reddunt, ut in II. Eth. cap. iv. dicitur. Sed concupiscere, quod procedit ex concupiscentia inordinata, est peccatum post baptismum sicut & ante. Ergo & ipsa concupiscentia per baptismum rationem culpae non amittit.

Sed contra. Rom. vi. 7. (2) Qui mortuus est peccato, justificatus est a delicto. Sed baptizatus per baptismum commoritur, & conspeditur Christo, ut ibidem Apostolus dicit. Ergo oportet quod per baptismum omne peccatum praeteritae vitae deleatur, nisi effectus baptismi ex parte baptizati impediatur.

Praeterea. Non potest aliquis esse simul filius gratiae, & filius irae. Sed per originale peccatum nascimur filii irae, ut Ephes. 11. 3. Erasmus natura filii irae; per baptismum autem regeneramur in filios gratiae. Ergo non potest esse quod post baptismum originalis culpa remaneat.

SOLUTIO.

Respondeo dicendum, quod de remissione culpae originalis oportet nos loqui proportionaliter ad remissionem culpae actualis. Ex actu enim peccati duplex effectus in peccante relinquitur, scilicet privatio gratiae ex ratione aversionis a fine, & dispositio quaedam ad similem actum, quam actus peccati inducit ex ratione conversionis; & ex hoc ipso quod gratia privatus est propria voluntate, reatum poenae incurrit: unde, gratia sibi restituta, simul & macula illa tollitur, quae in defectu gratiae consistebat, & obligatio ad poenam, quae reatus dicitur; dispositio vero ex actu peccati inducta non ex toto statim tollitur, sed minuitur, in quantum gratia inclinat ad contrarium illius dispositionis; sed postmodum per consuetudinem bonorum operum etiam illa dispositio tollitur, & in contrarium mutatur. Similiter etiam ex actu naturae, qui est carnis propagatio, relinquitur quaedam dispositio inclinans ad malum in ipsa natura generati, quae concupiscentia, vel fomes dicitur.

In II. Sent. Tom. II. (1) In editis deest non. (2) Vulgata: Qui enim mortuus est, justificatus est a peccato.